

När Sverige skulle rensa Skåne från uppstudsiga göingar, riskerade soldaterna att bakom något flyttblock eller träd möta en terroriststämplad s.k. "snapphane".

Han bar kanske på en träffsäker "Blissingabössa", ett farligt under av smideskonst på den tiden. I Hässleholms hembygdsparc står "snapphanen" med bössan, skulpterad av Axel Ebbe från Hököpinge efter drängen där, sedermera Käglingebon Frans Hansson som modell.

Bonnapåg me´ lera på träbonnarna

Längre norrut än så sträckte sig knappast Axel Ebbes berömmelse. På hotellrestaurangen Rydbergs vid Norrmalmstorg i Stockholm satt den tidens konstnärliga nobless, Anders Zorn, Albert Engström, Bruno Liljefors m.fl. och undrade över en grogg om en bondpojke från slätten med leriga träbonnar kunde det vara något till konstnär?

Axel Ebbe blev aldrig riktigt erkänd och är det kanske inte ännu norr om Småland trots resultatet av en föredömlig insats 2015 av författaren Jan Hemmel och filmaren Jan Troell.

Boken är ett enastående vackert dokument liksom filmen som visades den sista berättarkvällen för hösten 2018 samt ett nytryck av Axels på hököpingska handskrivna och illustrerade "Bibelsk historie".

Filmen blev njutningsfylld med skånsk höstdimma över leriga åkrar, gården nära kyrkan i Hököpinge och Axels handgrepp i lera för att forma kvinnokroppar i skulptur och relief eller burleskt korkdragande bondkrumelurer i hambodans. Den som inte sett det förut, besök Ebbe-museet i Trelleborg och köp eller låna den förnämliga boken "Vem är du, Axel Ebbe?". Filmen som visades heter likadant.

Unikt bibelarv

Lars Stridsberg, champinjonodlaren som tidigare uppträtt på berättartid i Kummingården, hade tagit med sig ett original(!)exemplar av Axels "Bibelsk Historie", färdig 1936. Gestalterna i den

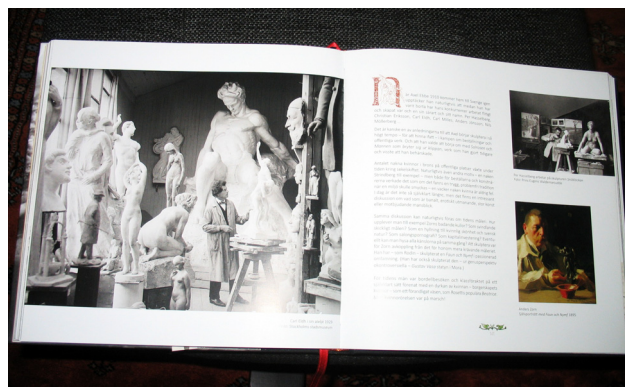

berättelsen är folkliga och Axel har påverkades av profiler som han kände i hembygden. Verket illustrerades grafiskt. Arbetet med tryckningen var mycket tidkrävande och tungt. Att sköta tryckpressen gav Axel ryggskott. Då fick unga hustrun Lillemor sköta pressen, ett rejält kroppsarbete alltså. Resultatet blev då en begränsad upplaga, varav Lars har ärvt ett efter sin far. I filmen lästes de första raderna om skapelsen, som scannats in på nästa sida. Varje stor begynnelsebokstav, "anfang", är i sig ett litet konstverk. Alla försök till högläsning på hököpingska torde idag vara överoptimistiska, men man kan ju alltid försöka. Att läsa texten tyst är lite avslaget. "Når Harren God så lant va´kommen..." (se "N" ovan och nästa sida).

Naket i munkklostret

Axel Ebbe, skulptör, tecknare, grafiker, diktare, dialektvårdare, en i stort och smått mycket mångsidig konstnär. "Solrosen" som står i Kungsparken i Malmö, råkade hamna i all sin kvinnliga nakenhet mitt på den plats där medeltidens munkkloster låg. Vet inte om Axel blev medveten om det, men det kunde nog ha befunnits honom en smula pikant.

Mer av min personliga uppskattning av Ebbe-projektet finns att läsa i Oxie Härads Hembygdsförenings årsbok 2016. Idag bär ett tågsätt Axel Ebbes namn. Ta det till Trelleborg och se hans verk i museet!

Två damer Kockum

Jeanette Rosengren kom och berättade om den stora släkten Kockum som med en lantbruksgren kom att överta vidsträckta marker och i andra generationen med två ogifta systrar driva storgården Rosengård i Västra Skrävlinge by. Hilda administrerade personalen, alla från lilldräng och mjölkerskor (150 liter per mjölkerska och dag!) till ryktare och ladufogde. Ida tog hand om ekonomin. De båda flickorna blev hemmadöttrar men hade för ovanlighetens skull försetts med både bildningsfrämjande resor och lite skolning, vilket annars var självklart endast för deras bröder. När Ida reste i sydeuropeiska länder, skrev Hilda till henne från 18 graders vinterkyla ute och 11 graders värme inomhus. Livet var inte alltid lätt ens för överklassen som umgicks med de anställda på fest en gång om året, annars med släkterna Faxe, Dieden, Bager, m.fl ur Malmös grädda.

Ida skulle väl ha hedrats med namnet på en bostadsrättsförening var det meningen. Men den har i nutid muddrats på miljoner av skojare i styrelsen. Jeanette antog försiktigt att Ida kan plågas av vad hon ser från den himlplats, som hon intog 1950.

Jeanette har som ivrig släktforskare naturligtvis gottat sig åt en släkt som med många barn förgrenat sig ut i samhället, inte bara med godsägare i dåtidens huvudnäring jordbruket utan också med industrialister som Frans Henrik Kockum. Med fina bilder kunde hon visa hur det en gång har sett ut och hur staden så småningom övertog mark och rullade ut villa- och lägenhetsbyggen med bekvämligheter.

Med pennan *Per Ragnarson*, med kameran *Kjell Wihlborg* + arkivmaterial

